

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

U Italiji restaurirali orgulje Hrvata Petra Nakića

U srednjoj Italiji — pokrajini Marke — u malom primorskom mjestu Sant'Elpidio a mare, u bazilici sv. Marije od Milosrđa, nalaze se gotovo zaboravljene orgulje, djelo našeg majstora umjetnika Petra Nakića. Postavio ih je 1757. godine. Već su dotrajale — zub vremena je napravio svoje — i čekale na ruku restauratora. Trebalo ih je dovesti u stanje u kojem su izišle iz radionice, da bi mogle ispunjati svoju funkciju: za vrijeme liturgijskih čina veličati slavu Božju i poslužiti za koncertne priredbe.

Petar Nakić rodio se 1694. u Ravnim Kotarima, u selu Bulić. Kao mladić stupio je u franjevački red, a poglavari su ga — uočivši njegovu privrženost orguljarskim poslovima — poslali u Veneciju da studira teologiju i da izuči orguljarski zanat. U blizini samostana u kojem je boravio Nakić nalazila se radionica orgulja obitelji Piaggia (Piazza), gdje je Nakić učio zanat. Nakić je bio bistro dijete dalmatinske zagore, izvanredno nadaren, posebno je dobro poznao fiziku i matematiku. Temeljito je proučio djelo »Cursus seu Mundus mathematicus« (1674) glasovitog isusovca C. F. Dechaltesa. Sa zanimanjem je pratio rad i dostignuća bivših i suvremenih majstora svoga zanata. To ga je osposobilo da je suvremeno ovladao teorijom gradnje orgulja te je osobno mogao određivati dimenzije i legure svirala, a to je bitno utjecalo na ljepotu i plemenitost zvuka te posvemašnju zvučnost orgulja.

Da bi se mogao neometano posvetiti svome umijeću morao je napustiti redovnički život i stegu te je godine 1727. postao svjetovnim svećenikom. Tada počinje njegov nagli uspon i kroz kratko vrijeme zaslužio je naziv »najglasovitiji graditelj orgulja« (il più celebre fabricatore di organi). Prve samostalne orgulje postavio je u Padovi u crkvi sv. Justine i sv. Ante. Točan broj Nakićevih orgulja u Italiji i u Dalmaciji nije nam poznat. Neki taj opus podižu i do 500 primjeraka! Ni godina njegove smrti nije nam poznata.

Značajke Nakićevih orgulja jesu: jedan manual; prelomljeni registri; jasan dialog među registrima; originalna menzura svirala; obitelj principala je temelj zvučnosti, a obogaćeni su parcijalnim tonovima; flaute su brojne ali pravilno zastupljene; jezičnjaci se nalaze u manualu a trombon 8' u pedalu. Zvučnost orgulja je bistra, kristalna, »sredozemna«, svaki je registar izrazito osoban, a svi zajedno daju jedinstvenu cjelinu.

Godine 1757. naš je slavni zemljak P. Nakić prispio i u pokrajinu Marke u mjestance Sant'Elpidio a mare. U krasnu baziliku Naše Gospe od Milosrđa postavio je orgulje — možda 328. opus po redu — malo-remek djelo u nizu svojih radova. Valjda je i ljepota ambijenta pridonijela te su orgulje ostale neprimijećene. To ih nije poštedjelo od dugotrajne prašine i neizbježnog propadanja mehanizma, ali ih je ipak sačuvalo od čovjeka, nestručnjaka koji bi u njih dirao, obnavljao ih, preinačivao, nadomještao i — kvario. Srećom ostale su »u originalu«!

Orgulje su s jednim manualom i 45 tipaka, a prva je oktava skraćena; pedal »a leggio« s 12 realnih nota (svirala); fonična je oprema klasična, a registri »spezzati« sa ripienom sve do vigesimanone; flauta u duodecimi (Nasar 2 2/3') i korneta (1' 3/5); voće umana, jedan jezičnjak (tromboncini, kod kojih nedostaje jedna svirala); kontrabas u pedalu; bubanj. Restauri-

rao ih je A. Piccinelli pod stručnim nadzorom L. Celeghina koji je u ljetu 1974. na obnovljenim orguljama održao inauguralni koncert skladbi majstora XVII. i XVIII. stoljeća uz sudjelovanje gradskog pjevačkog zbora.

Bratovština, koja je preuzela troškove oko obnove orgulja, izdala je veoma simpatičnu prigodnu publikaciju. Na naslovnoj stranici donosi uspješnu fotografiju u bojama, tj. prospekt orgulja. Na dvanaest slika prikazuje povijesni, umjetnički i tehnički opis bazilike, orgulja i kratki životopis P. Nakića.

Nakić je na početku svoga djelovanja radio samo za Veneciju i okolinu, ali ga sposobnost, slava i preciznost u poslu ubrzo odvedoše i preko granice Venecije, u srednju i sjevernu Italiju te u Dalmaciju. Oko njega se okupilo mnogo učenika s kojima je organizirao prvorazrednu radionicu, školu i dao joj posebni pečat — stil — svojega genija. I dandanas se s lakoćom mogu raspoznati djela izišla ispod njegovih ruku. Najpoznatiji majstori orguljari Nakićeve škole jesu: Callido, Moscatelli, Dacci, Slovenac Fr. Križman, Comelli itd., koji su se poslije potpuno osamostalili.

A. Milanović

100 godišnji jubilej Škole za crkvenu glazbu u Regensburgu

Pod geslom »Gloria Deo — pax hominibus« (Slava Bogu — mir ljudima), svečano je od 21. do 27. svibnja 1975. proslavljena 100. obljetnica postojanja najstarije crkvenoglazbene škole, škole za crkvenu glazbu u Regensburgu.

Osnutak škole je najuže povezan s počecima i osnivanjem Općeg cecilijanskog saveza (ACV) zemalja njemačkog jezika. Osnovao ju je upravo na svetkovinu sv. Cecilije, 22. studenoga 1874., jedan od glavnih pobornika i začetnika cecilijanizma F. X. Haberl, koji joj je bio i prvi direktor. Bio je to za crkvenu glazbu vrlo značajan uspjeh. Od tada pa sve do danas izlaze iz Regensburga i Njemačke snažni impulsi za obnovu crkvene glazbe u druge evropske i izvanevropske zemlje. Regensburška škola još je uvijek jedna od najznačajnijih odgojnih ustanova za crkvenu glazbu. Danas je afilirana Papinskom institutu za crkvenu glazbu u Rimu, a službeni joj je naziv: Stručna akademija za katoličku crkvenu glazbu i glazbeni odgoj, te je kao takva priznata i od države.

Jubilarna proslava počela je već u ljetnom semestru, 19. svibnja 1974., sa 7 nedjeljnih koncerata s temom: »100 godina škole za crkvenu glazbu u Regensburgu«. Na njima je izvedeno vrlo velik broj orguljskih, vokalnih i vokalno-instrumentalnih djela sadašnjih i bivših profesora i skladatelja te škole, kao i niz takvih djela starih i suvremenih majstora. Izvodili su ih zbor Akademije kojim je ravnao prof. Karl Norbert Schmid, stalni dirigent tog zbora, i prof. Eberhard Kraus, orguljaš regensburške katedrale. U okviru ove proslave organizirano je i 5 orguljskih koncerata koje su u zimskom semestru, od listopada 1974. do travnja 1975., održali renomirani orguljaši iz raznih zemalja i glazbenih sredina (Albert de Klerk, Haarlem; Luigi Tója, Milano; Franz Lehrndorfer, München; Feliks Raczkowski, Varšava; Egidio Circelli, Rim), s vrlo bogatim, raznolikim i zanimljivim programom.